

diuntur autem vel ab spiritibus seductoribus; qui tamen nihil faciunt, nisi permittantur Deo sublimiter atque ineffabiliter judicante quid cuique tribuendum sit: sive ab ipso Deo, vel ad poenam malitiæ, vel ad solatium miseriæ, vel ad admonitionem quærendæ salutis æternæ. Ad ipsam vero salutem ac vitam æternam nemo pervenit, nisi qui habet caput Christum. Habere autem caput Christum nemo poterit, nisi qui in ejus corpore fuerit, quod est Ecclesia, quam sicut ipsum caput in Scripturis sanctis canonicis debemus agnoscere, non in variis hominum rumoribus, et opinionibus, et factis, et dictis, et visis inquirere.

L. Nemo mihi ergo hæc opponat, qui mihi respondere paratus est: quia nec ego dico ideo mihi esse credendum, communionem Donati non esse Ecclesiam Christi, quia quidam qui apud eos episcopi fuerunt, divina instrumenta ignibus tradidisse, gestis ecclesiasticis et municipalibus et judicialibus convincuntur; aut quia in judicio episcoporum, quod ab Imperatore petiverant, causam suam non obtinuerunt; aut quia provocantes ad ipsum Imperatorem, etiam ab ipso contrariam sibi sententiam meruerunt; aut quia tales sunt apud eos Circumcellionum principes; aut quia tanta mala committunt Circumcelliones; aut quia sunt apud eos qui se per abrupta præcipitent, vel concremandos ignibus inferant, quos ipsi sibimet accenderunt, aut trucidationem suam etiam invitis hominibus terrendo extorqueant, et tot spontaneas et furiosas mortes, ut colantur ab hominibus, appetant; aut quod ad eorum sepulcra ebriosi greges vagorum et vagarum permixta nequitia die noctuque se vino sepeliant, flagitiisque corrumpant. Sit ista omnis turba palea eorum; nec frumentis præjudicet; si ipsi Ecclesiam tenent. Sed utrum ipsi Ecclesiam teneant, non nisi de divinarum Scripturarum canonicis libris ostendant; quia nec nos propterea dicimus

nobis credi oportere quod in Ecclesia Christi sumus, quia ipsam quam tenemus, commendavit Milevitanus Optatus, vel Mediolanensis Ambrosius, vel alii innumerabiles nostræ communionis episcopi; aut quia nostrorum collegarum conciliis ipsa prædicata est; aut quia per totum orbem in locis sanctis, quæ frequentat nostra communio, tanta mirabilia vel exauditionum, vel sanitarum fiunt, ita ut latentia per tot annos corpora Martyrum¹, quod possunt a multis interrogantes audire, Ambrosio fuerint revelata, et ad ipsa corpora cæcus multorum annorum civitati Mediolanensi notissimus oculos lumenque receperit; aut quia ille somnium vidit, et ille in spiritu assumptus audivit, sive ne iret in partem Donati, sive ut recederet a parte Donati. Quæcumque talia in Catholica fiunt, ideo sunt approbanda, quia in Catholica fiunt; non ideo ipsa manifestatur Catholica, quia hæc in ea fiunt. Ipse Dominus Jesus cum resurrexisset a mortuis, et Discipulorum oculis videndum, manibusque tangendum corpus suum offerret, ne quid tamen fallaciæ se pati arbitrentur, magis eos testimoniis Legis et Prophetarum et Psalmorum confirmandos esse judicavit, ostendens ea de se impleta, quæ fuerant tanto ante prædicta. Sic et Ecclesiam suam commendavit dicens: « Prædicari in nomine suo poenitentiam, et remissionem peccatorum per omnes gentes, » incipientibus ab Jerusalem². » Hoc in Lege, et Prophetis, et Psalmis esse scriptum ipse testatus est: hoc ejus ore commendatum tenemus. Hæc sunt causæ nostræ documenta, hæc fundamenta, hæc firmamenta.

LI. Legimus in Actibus Apostolorum dictum de quibusdam credentibus, quod quotidie scrutarentur Scripturas, an hæc ita se haberent³: quas utique Scripturas,

¹ Protasii et Gervasii. Vide lib. xxii de Civitate Dei, cap 8. et lib. ix Confess. cap. vii, etc. — ² Luc. xxiv, 47. — ³ Act. xvii, 11.

nisi canonicas Legis et Prophetarum? Huc accesserunt Evangelia, Apostolicæ epistolæ, Actus Apostolorum, Apocalypsis Joannis. Scrutamini hæc omnia, et eruite aliquid manifestum, quo demonstretis Ecclesiam vel in sola Africa remansisse, vel ex Africa futurum esse ut impleatur quod Dominus dicit: « Prædicabitur hoc Evangelium » regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus, et tunc veniet finis¹. » Sed aliquid proferte, quod non egeat interprete, nec unde convincamini quod de alia re dictum sit, et vos illud ad vestrum sensum detorqueere conemini. Videtis enim unicum illud quod proferre consuestis: « Ubi pascis, ubi cubas in meridie²: » quemadmodum excussis omnibus ejusdem loci verbis, longe aliud indicat quam vos putatis. Et si hoc sonaret quod vultis, Maximianistæ vos in eo vincerent. Magis enim meridies Provincia, Byzacium, Tripolis, ubi illi sunt quicumque sunt, quam Numidia, ubi vos præpolletis. Ita ergo ipsi germanius et distinctius possunt de meridie gloriari, ut eos excludere ab hac sententiâ non possitis, nisi in illis verbis verum sensum et catholicum teneatis, ostendentes, eis secundum quatuor angulos orbis terrarum ab Austro magis quam ab Africo esse meridiem; secundum figuratas autem Scripturarum locutiones, perfectam mentis illuminationem, fervoremque maximum charitatis, vocari meridiem; unde scriptum est: « Et tenebræ » tuæ tanquam meridies erunt³. » Aliquid ergo proferte quod non contra vos verius interpretetur; sed quod interprete omnino non egeat. Sicut non eget interprete: « In semine tuo benedicentur omnes gentes⁴: » quia semen Abrahæ Christum, non ego, sed Apostolus interpretatur. Sicut non eget interprete: « Tu enim vocaberis

¹ Matth. xiv, 12. — ² Cant. i, 6. — ³ Isai. lviii, 10. — ⁴ Gen. xxi, 18, et Gal. iii, 16.

» voluntas mea, et terra tua orbis terrarum¹: » quia ei dicitur, quam nemo Christianus nisi Ecclesiam Christi intelligit. Sicut non eget interprete: « Commemorabuntur » et convertentur ad Dominum universi fines terræ, et » adorabunt in conspectu ejus universæ patriæ gentium; » quoniam ipsius est regnum, et ipse dominabitur gentium²: quia in eo Psalmo dicitur, ubi passio Domini etiam teste Evangelio declaratur. Sicut non eget interprete: « Quia oportebat Christum pati, et resurgere tertia » die, et prædicari in nomine ejus pœnitentiam, et remissionem peccatorum per omnes gentes, incipientibus ab » Jerusalem³. » Sicut non eget interprete: « Et eritis mihi » testes in Jerusalem, et in tota Judæa, et Samaria, et » usque in totam terram⁴. » Cœpisse enim Ecclesiam ab Jerusalem, atque inde isse circum Judæam, et Samariam, et cæteras gentes, consequentia gesta testantur canonicis firmata documentis. Sicut non eget interprete: « Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus, et tunc veniet finis⁵. » Interrogatus enim Dominus de fine hujus sæculi, cum quædam « initia parturitionum » dixisset, ait: « Sed nondum » est finis. » Finem autem futurum prædixit post prædicationem Evangelii in universo orbe in omnibus gentibus. Sicut non eget interprete: « Sinite utraque crescere usque » ad messem⁶: quia cum egeret interprete, ipse Dominus interpretatus est; et ipse exposuit, cui nemo contradicere potest, maxime in ea parabola, quæ ab illo prolata est: et ipse ait: « Bonum semen esse filios regni, agrum mundum, messem finem sæculi. » Tale aliquid proferte vel unum, quo apertissime Africa declaretur, vel in reliquis sola derelicta, vel ad principium renovandi et implendi

¹ Isai. lxii, 4. — ² Psal. xxi, 28. — ³ Luc. xxiv, 46. — ⁴ Act. i, 8. — ⁵ Matth. xxiv, 14. — ⁶ Id. xiii, 30.

orbis sola servata. Neque enim tot testimoniis commendaretur quod erat cito perituum, et sic taceretur, aut quod solum esset relinquendum, aut ex quo solo totum esset reparandum et implendum. Si autem non potestis, quod tam juste a vobis flagitamus, ostendere; cedite veritati, conticescite, obdormiscite, a furore expergiscimini in salutem.

LII. An adhuc dicitis: « Si apud vos est Ecclesia, ut quid nos ad ejus pacem persequendo compellitis? aut si mali sumus, quid nos quæritis? Et si zizania sumus, sinite nos crescere usque ad messem? » Quasi nos, quibus modis possumus, aliud agamus, nisi ne triticum simul eradicetur, dum ante tempus zizania separantur. Quicumque enim boni in æternum futuri sunt, etsi ad tempus mali sunt¹, non zizania, sed triticum sunt in præscientia Dei. Sic autem nos accusatis, quare vos quæramus si mali estis, quasi non in eo perieritis quo mali estis, et ideo sitis quærendi, quia periistis, ut periti quæramini, quæsi inveniamini, inventi revocemini, sicut illa ovis a pastore², sicut illa drachma a muliere, sicut ille filius qui mortuus erat et revixit, perierat et inventus est. Ille vos enim quærit, qui in sanctis habitat, et imperat ut quæramini.

LIII. De persecutione autem vestra querela sedabitur, si cogitetis et intelligatis prius, non omnem persecutionem esse culpabilem: alioquin non laudabiliter diceretur: « Detrahentem proximo suo occulte, hunc persequer³. » Nam quotidie videmus et filium de patre tanquam de persecutore suo conqueri, et conjugem de marito, et servum de domino, et colonum de possessore, et reum de iudice, et militem vel provincialem de duce vel rege; cum illi plerumque ordinatissima potestate sibi homines subditos per

¹ Zizania quædam in Dei præscientia triticum. — ² Luc. xv. — ³ Psal. c, 5.

terrores leviorum pœnarum a gravioribus malis prohibeant atque compescant; plerumque autem a bona vita et a bonis factis minando et sæviendo deterreant: sed cum a malo et illicito prohibent, correctores et consultores sunt; cum autem a bono et licito, persecutores et oppressores sunt. Culpantur etiam qui prohibent a malo, si modum peccati modus coercitionis excedat. Item jure culpandi sunt, qui turbide atque inordinate in eos coercendos insiliunt, qui nulla sibi lege subjecti sunt.

LIV. Proinde Circumcellionum vestrorum inordinatas licentias et superbas insanias juste reprehendimus, etiam cum aliquibus pessimis violenti sunt: quia illicita illicite vindicare, et ab illicitis illicite deterrere, non est bonum. Cum vero et innocentes vel causa incognita, vel iniquissimis inimicitis persequuntur, quis eorum sceleratissima atrocitia non perhorrescat? At vero quod Maximianistarum furorem legibus publicis coercendum putastis, ut eos per jussa iudicum et executionem Officiorum et auxilia civitatum pulsos de basilicis quas tenebant, ad considerationem sui sceleris urgeretis, non reprehendimus; nisi quia hoc in eis insectati estis, quod ipsi fecistis, imo multo levius quam fecistis. Illi enim adversus partem Donati, vos autem adversus orbem terrarum, et adversus ejus verba, qui Ecclesiam suam incipientem ab Jerusalem¹ per omnes gentes commendavit, sacrilegæ dissensionis altare erexistis. Porro si Maximianistæ jussionibus iudicum adversus se impetratis illicite et furiose resistere auderent, nonne ipsi sibi iudicium acquirerent? dicente Apostolo: « Qui enim resistit » potestati, Dei ordinationi resistit; qui autem resistunt, » ipsi sibi iudicium acquirunt. Principes enim non sunt timori bono operi, sed malo². » Cum ergo eorum malum opus existeret, quod vos per ordinatas potestates cohibere

¹ Luc. xxiv, 47. — ² Rom. xiii, 2.

conabamini; si vellent illi pro ipso malo opere suo, pejore opere legibus adversari; numquid a vobis, et non a se ipsis, quidquid eis mali accideret, paterentur? Quemadmodum quicumque voluisset dicere blasphemiam in Deum Sidrach, Misach et Abdenago, et secundum edictum regis cum domo sua disperderetur¹; numquid hoc ab ipsis tribus viris, quibus de igne liberatis rex commotus illud edixerat, aut vero etiam ab ipso rege, ac non potius a se ipsis illa digna mala paterentur? Si etiam quadraginta illi Judæi, qui Paulum interficere conjuraverant, in armatos, a quibus ordinata tuitione idem Paulus deducebatur², irruissent; numquid eos Paulus, ac non se ipsi potestatibus resistendo peremissent?

LV. Quapropter et vos sine tumultu animi, sine turbulenta contentione, sine amaritudine odiorum considerate diligenter ea quæ contra vos reges nostræ communionis constituunt, qua causa patiamini. Et si vos in Ecclesia Christi esse inveneritis; « Gaudete et exultate, quia merces » vestra multa est in cœlis³. » Vos enim tanquam martyres coronamini, illi autem tanquam persecutores martyrum judicantur. Si autem vos contra Ecclesiam Christi altare erexisse, et a christiana unitate, quæ toto orbe diffunditur, sacrilego schismate separatos esse, et corpori Christi, quod est Ecclesia toto orbe diffusa, et rebaptizando et blasphemando, et quantum potestis oppugnando, adversari sancta et canonica Scriptura convincit; vos impii atque sacrilegi, illi autem qui vos pro tanto scelere tam leniter damnorum admonitionibus, vel locorum, vel honorum, vel pecuniæ privatione deterrendos coercendosque decernunt, ut cogitantes quare ista patiamini, sacrilegium vestrum cognitum fugiatis, et ab æterna damnatione liberemini, et rectores diligentissimi, et consultores piissimi

¹ Dan. iii, 96. — ² Act. iii, 23. — ³ Matth. v, 12.

deputantur. Hanc vobis dilectionem debent Christiani catholici Imperatores, ut sacrilegia vestra, et propter christianam mansuetudinem non pro merito puniendi decernant, et propter christianam sollicitudinem non omnino impunita dimittant. Hoc in eis Deus operatur, cujus misericordiam etiam in his molestiis, de quibus conquerimini, non vultis agnoscere. Nos autem, quantum in nobis est, quantum Dominus donat atque permittit, nec ipsas leges lenissimæ coercitionis adversus vos movemus, nisi ut Ecclesia catholica, propter infirmorum fragilitatem, ut eis liceat sine timore erigere quid teneant vel sequantur, a vestris terroribus libera præstetur: ut si aliquid vestri in nostros violenter fecerint, tunc vos, quos tanquam obsides in fundis et in civitatibus habemus, non qualia vestri faciunt, patiamini, sed per ordinata judicia subjecti legibus damno pecuniario vapuletis. Quod si vobis grave videtur; vestri nobis parcant, et quiescant. Si autem in nos non quiescendo illi sæviunt, qui vel sub vobis, vel vobiscum sunt; quod de nobis conqueramini non habetis, qui in vestra, vel vestrorum potestate posuimus, ut etiam sectantes hæreses vestram, nulla damna patiamini, si nullas Catholica, sive a vobis, sibi a vestris violentias patiatur. Quod si aliquæ factæ fuerint, vobis invitis et compescere non valentibus; misericorditer ipsis damnis et juste admoneamini, quales habeatis a quibus vos contaminari non putatis, atque hinc intelligere cogimini, quam inanes calumnias Ecclesiæ Christi toto orbe diffusæ faciatis. Neque jam nobis objiciatis, quod persequimur vos; sed vestris potius, si et nos suis violentiis infestari, et vos publicis legibus malunt conteri, quam se a solito furore sedari. Si quid sane a nostris christianæ charitatis modum votumque non custodientibus, odiose et perniciose patimini, non esse illos nostros cito dixerim; sed aut futuros, si se correxerint, aut

in fine separandos, si in malitia perdurarint: nos tamen nec propter pisces malos retia rumpimus¹, nec propter vasa in contumeliam facta domum magnam deserimus². Quod si vos quoque illos, a quibus talia Catholica patitur, non esse vestros eadem regula dicitis: « Probate animum vestrum, corrigite errorem, amplectimini unitatem spiritus » in vinculo pacis. » Nam si nec vos illi contaminant, nec nos isti; non nobis invicem alienis criminibus calumniemur: in una charitate frumenta crescamus simul, usque ad ventilabrum paleam toleremus.

LVI. Quamobrem si nullo interprete indigent canonicarum Scripturarum testimonia quæ commendant Ecclesiam in totius orbis communione consistere, et separationi vestræ in Africa constitutæ ex iisdem Libris nulla talia potestis invenire suffragia, nec juste de persecutionibus conquerimini, quas graviores ipsa perpetitur, quo latius diffunditur, ac fide, et spe, et charitate omnia tolerat, non tantum talia, qualia vestri Circumcelliones, et eorum similes ubi possunt membris ejus infligunt, sed omnia variarum iniquitatum scandala per universum mundum scatentia, de quibus Dominus exclamavit: « Væ mundo ab scandalis³: » gravius enim persequitur filius patrem male vivendo, quam pater filium castigando; et gravius ancilla Saram persecuta est per iniquam superbiam⁴, quam eam Sara per debitam disciplinam; et gravius Dominum persequiebantur, propter quos dictum est: « Zelus domus tuæ comedit » me⁵, quam eos ipse cum eorum mensas evertit, et eos flagello de templo expulit⁶: quin habetis amplius quam dicatis?

LVII. An illud ultimum vestrum, jam placet, in medium proferamus? « Ecce, inquiunt, vos tenetis Ecclesiam.

¹ Matth. xiii, 47. — ² 2 Tim. ii, 20. — ³ Matth. xviii, 7. — ⁴ Gen. xvi, 4. — ⁵ Psal. lxxviii, 10. — ⁶ Joan. ii, 15.

Quomodo nos suscepistis, si ad vos transire voluerimus? » Breviter respondeo: Sic vos suscipimus, quomodo suscipit Ecclesia, quam in sanctis Libris canonicis invenimus. Deposita quippe animositate contradicendi, qua tument omnes qui veritate Dei vinci nolunt, et sua perversitate vincuntur, facile potestis intelligere et in bonis esse et in malis sacramenta divina; sed in illis ad salutem, in malis ad damnationem. Et cum tantum distet inter eos qui hæc digne indigneque tractaverint, ipsa tamen eadem sunt, illis ad præmium valentia, illis ad iudicium.

LVIII. Quapropter quando plures quam Joannes Dominus baptizabat, sicut in Evangelio scriptum est, ubi subjecit Evangelista: « Quamvis ipse non baptizabat, sed » discipuli ejus¹: » cum tantum distaret inter Petrum et Judam, nihil tamen distabat inter baptismum qui dabatur per Petrum, et qui dabatur per Judam. Illud enim quod per eos dabatur, unum erat, cum ipsi non essent unum: et illud Christi erat, illorum autem unus ad membra Christi, alter ad partem diaboli pertinebat. Cum vero Joannes Baptista et Paulus apostolus unum essent, quia uterque sponsi amicus erat, tamen quia non erat baptismus qui dabatur a Joanne, et qui dabatur a Paulo, jussit Paulus Christi baptismo baptizari eos, qui baptismo Joannis fuerant baptizati. Itaque ille baptismus Joannis dictus est; qui autem per Paulum datus est, non est dictus baptismus Pauli, sed « jussit eos, inquit, baptizari in Christo². » Ecce unum sunt Joannes et Paulus, et non unum dant: ecce non sunt unum Petrus et Judas, et unum dant: at vero Petrus et Paulus et unum sunt, et unum dant. Abraham et Cornelius ex fide justificati unum sunt, et non unum sunt, et non unum sacramentum acceperunt: itemque Cornelius et Simon Magus non sunt unum³, et unum

¹ Joan. iv, 1. — ² Act. xix, 4. — ³ Id. x, 48.

sacramentum acceperunt¹ : at vero Cornelius, et ille spado, quem Philippus in itinere baptizavit, et unum sunt, et unum sacramentum acceperunt. Cum ergo unum est sacramentum, nec diversi datores, nec diversi perceptores faciunt ut non sit unum quod unum est.

LI. Isti autem dum volunt hominum esse quod Christi est, res falsissimas et absurdissimas persuadere conantur, ut prope tot sint baptismi, quot homines per quos dantur. Itaque illud quod Dominus ait de homine et opere hominis : « Arbor bona bonos fructus facit, arbor » mala malos fructus facit². » isti ad hoc detorquere conantur, ut a bono baptizatus bonus sit, et a malo baptizatus malus sit. Unde sequitur eos, etiamsi nolint, ut a meliore baptizatus melior sit, et ab inferiore baptizatus inferior sit. Ex quo fit, ut illi quos ante Domini passionem non ipse Jesus baptizabat ; sed discipuli ejus, multo sanctius nascerentur, si ab ipso baptizarentur. Quis enim vel cogitare possit, quantum intererat inter ipsum, et discipulos ejus a quibus baptizabantur ? Ergo invidit eis sanctiorem generationem, quos a discipulis suis sese hic constituto maluit baptizari ? Quod utique quisquis credit, insanus est. Quid ergo Dominus eo ipso demonstrare dignatus est, nisi suum esse quod daretur, per quemlibet daretur ; et se baptizare, de quo amicus ille sponsi dixerat : « Hic est qui baptizat³ ; » per cujuslibet manus ministri baptizaretur, qui credidisset in eum ? Dicit etiam Paulus : « Gratias Deo, quod neminem vestrum baptizavi, nisi » Crispum et Gaium, ne quis dicat quod in nomine meo » baptizavi⁴. » Et iste ergo credatur invidisse hominibus meliorem sanctificationem, si quanto melior erat, tanto melius poterant baptizari, qui ab illo baptizarentur. Imo

¹ Act. vii, 13, 38. — ² Matth. vii, 17. — ³ Joan. i, 33. — ⁴ I Cor. i, 14.

vero ad hoc ipsum vigilavit cautissimi et fidelissimi dispensatoris intentio, ne quisquam ideo sanctius se baptizatum putaret, quod a ministro sanctiore baptizaretur, et quod Domini erat, servo tribuerat.

LX. Cum igitur boni et mali dent et accipiant baptismi sacramentum, nec regenerati spiritualiter in corpus et membra Christi coedificentur nisi boni ; profecto in bonis est illa Ecclesia, cui dicitur : « Sicut lilius in medio spinarum, ita proxima mea in medio filiarum¹. » In his est enim qui aedificant super petram, id est, qui audiunt verba Christi, et faciunt : quia et Petro confitenti se Christum Filium Dei, sic ait : « Et super hanc petram aedificabo » Ecclesiam meam². » Non est ergo in eis qui aedificant super arenam, id est, qui audiunt verba Christi, et non faciunt. Ipse enim dixit : « Qui audit verba mea hæc, et » facit ea, similabo eum viro sapienti, qui aedificat domum » suam super petram³. » Et ibidem paulo post : « Qui » audit, inquit, verba mea hæc, et non facit ea, similabo » eum viro stulto, qui aedificat domum suam super arenam. » Qui ergo compage charitatis incorporati sunt aedificio super petram constituto, et lilio inter spinas candenti, ipsi utique possidebunt regnum Dei. Qui autem super arenam aedificant, vel in spinis deputantur, quis dubitaverit, quod regnum Dei non possidebunt ? Nihil utique talibus prodest baptismi sacramentum : nec tamen propter eorum instabile fundamentum sterilemque malitiam, etiam sacramento quod habent, ulla injuria facienda est.

LXI. Proinde in loco illo ex Epistola Pauli apostoli, quam scripsit ad Galatas, sine studio contentionis advertite, quam fiat, ut hæreticum corrigentes errorem, si sacramentum hoc habent quod habere debuerunt, illud accipiant quod eis deerat, non improbetur et blasphemetur

¹ Cant. ii, 2. — ² Matth. xvi, 18. — ³ Id. vii, 24.

quod inerat. « Manifesta, inquit, sunt opera carnis, quæ » sunt fornicationes, immunditiæ, luxuriæ, idolorum ser- » vitus, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, » animositates, dissensiones, hæreses, invidia, ebrietates, » comessiones, et his similia, quæ prædico vobis sicut » prædixi, quoniam qui alia agunt, regnum Dei non pos- » sidebunt ¹. » Omnes itaque isti non sunt in lilio, nec super petram : inter hos autem et hæretici positi sunt. Cur ergo vos, ut omittam cætera, non baptizatis post ebriosos, luxuriosos, invidos, qui regnum Dei non possidebunt, et ideo in petra non sunt ; et quia in petra non sunt, procul dubio in Ecclesia non deputantur ; quia « Super hanc pe- » tram, inquit, ædificabo Ecclesiam meam : » et nos vultis ut baptizemus post hæreticos, qui inter easdem spinas regnum Dei non possessuras enumerati sunt, et quibus similiter sacramenta insunt, quando eadem sunt ; sed non prosunt, quia cum illa recta sint, ipsi perversi sunt ?

LXII. Hæc sine pertinacia considerantes atque cogitan- tes, facile potestis intelligere, id in quoque corrigendum esse quod pravum est, quod autem rectum est, approban- dum ; et hoc dandum esse quod deerit, quod autem inerit, agnoscendum. Veniens itaque hæreticus ut catholicus fiat, errorem corrigat proprium, non Christi violet sacramen- tum : accipiat vinculum pacis quod non habebat, sine quo illi prodesse non poterat baptisma quod habebat. Utrum- que enim necessarium est ad regnum Dei adipiscendum, et baptismus, et justitia. Et in contemptore quidem baptismi Christi non potest esse justitia : baptismus autem et in eo qui justitiam non habet, potest esse, sed non potest prodesse. Sicut enim Veritas dixit : « Si quis non renatus » fuerit ex aqua et Spiritu, non intrabit in regnum celo- » rum ² : » ita eadem Veritas dixit : « Nisi abundaverit

¹ Gal. v, 19. — ² Joan. iii, 3.

» justitia vestra super Scribarum et Phariseorum, non » intrabit in regnum cœlorum ¹ : » ut non baptismus solus, sed etiam justitia perducatur ad regnum ; cui autem vel utrumque, vel unum defuerit, illuc pervenire non possit. Quapropter cum dicatur hæreticis, Justitia vobis deest, quam sine charitate ac vinculo pacis habere nullus potest : cumque et ipsi fateantur, multos baptismum habere, et justitiam non habere, etsi non fateantur, eos convincat Scriptura divina : miror quomodo putent, cum eos habentes non suum, sed Christi baptismum, iterum nolumus baptizare, ita nos agere, ac si eis jam nihil deesse judicemus ; et quia baptismus eis in Catholica non datur, quem habere inveniuntur, nihil se illic accipere arbitrentur, ubi hoc accipiunt, sine quo illud quod habent, eis ad perniciem valeat, non ad salutem. Quod si nolunt intelligere, sufficit nobis quod eam tenemus Ecclesiam, quæ manifestissimis sanctarum et canonicarum Scripturarum testimo- niis demonstratur.

LXIII. Dicat mihi nunc hæreticus : Quomodo me susci- pis ? Cito respondeo : Sicut suscipit Ecclesia, cui Christus perhibet testimonium. Numquid tu melius potes esse quomodo suscipiendus sis, quam Salvator noster medicus vul- neris tui ? Hic forte dicis : Lege mihi ergo quemadmodum Christus suscipi jusserit eos, qui ab hæreticis transire ad Ecclesiam volunt. Hoc aperte atque evidenter, nec ego lego, nec tu. Si enim hæreticus esset Joannes, et in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizaret, post cujus bap- tismum jussit Paulus homines baptizari ² ; tu obtineres quod dicis, ita ut contra quid dicerem, non haberem. Rursus si Petrus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti ab hæreticis baptizatus fuisset, cui Dominus ait : « Qui

¹ Matth. iii, 20. — ² Confer librum 1 contra Cresconium, cap. xxxi et xxxiii.